

Miejsce
na naklejkę

dysleksja

MKL-P1 1P-092

**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA ŁACIŃSKIEGO
I KULTURY ANTYCZNEJ**

MAJ
ROK 2009

POZIOM PODSTAWOWY

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 12 stron. Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Podczas egzaminu możesz korzystać ze słownika łacińsko-polskiego oraz atlasu historycznego.
5. Na karcie odpowiedzi wpisz swoją datę urodzenia i PESEL. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

Za rozwiązanie
wszystkich zadań
można otrzymać
łącznie
100 punktów

*Część I – 40 pkt
Część II – 30 pkt
Część III – 30 pkt*

Życzymy powodzenia!

**Wypełnia zdający
przed rozpoczęciem pracy**

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

--	--	--

**KOD
ZDAJĄCEGO**

Część I – leksykalno-gramatyczna (40 pkt)**Zadanie 1. (5 pkt)**

Podane niżej zdania (1–5) uzupełnij właściwym fragmentem, wybranym spośród propozycji (A–F).

1. ars est.
2. Servus portat.
3. me delectant.
4. Homines cum amicis loquuntur.
5. expectamus.

- A. epistulae a te scriptae
- B. epistulas ad mittendum
- C. epistulas missas
- D. epistulas scribendas
- E. epistulas scribentes
- F. epistulas scribere

Zadanie 2. (5 pkt)

Zdania (1–5) uzupełnij poprawnymi formami wybranymi spośród zaproponowanych (A–D).
Podkreśl odpowiednią literę.

1. Hominesinterdum puniebantur.
 - A. per deos
 - B. deis
 - C. a deis
 - D. propter deos
2. Hercules mater Alcmena fuit, multos labores efficit.
 - A. qui
 - B. cuius
 - C. quae
 - D. quem
3. Romae arcus triumphales sunt.
 - A. tres
 - B. tria
 - C. trium
 - D. tribus
4. Fortissimus dux Achilles fuit.
 - A. omnium Achivorum
 - B. ex omnibus Achivis
 - C. omnibus Achivis
 - D. cum omnibus Achivis
5. nox quam dies longior est.
 - A. Hiems
 - B. Hiemis
 - C. Hiemem
 - D. Hieme

Zadanie 3. (10 pkt)

Do podanych zdań głównych dobierz właściwe zdania podrzędne spośród zaproponowanych (A–F) oraz typ zdania podrzędnego (1–6). Uzupełnij tabelę.

Zdanie główne	Zdanie podrzędne	Typ zdania podrzędnego
Hannibal portum oppugnare optavit,		
Discipuli properant,		
Hannibal in Italiam venit,		
In tua epistula me interrogas,		
Mi Lucili, te rogo,		

- A. cum Alpes transivisset.
- B. cum ad regem venire non possimus.
- C. quando linguam Latinam studere inceperim.
- D. ut ad tempus veniant.
- E. ut philosophiam in praecordia demittas.
- F. ut urbem maritimam haberet.

- 1. zdanie celowe
- 2. zdanie czasowe
- 3. zdanie dopełnieniowe
- 4. zdanie dopełnieniowe
- 5. zdanie przyczynowe
- 6. zdanie pytajne zależne

Zadanie 4. (5 pkt)

W zadaniach poniżej (1–5) podkreśl jedno zdanie spośród A, B, C, D, które zachowuje znaczenie zdania wyjściowego.

- 1. *Oceanus maior quam mare est.*
 - A. Oceanus maior maris est.
 - B. Oceanus maior mari est.
 - C. Oceanus maior mare est.
 - D. Oceanus maior a mari est.
- 2. *Liberi lac bibere debent.*
 - A. Liberi lac bibendum est.
 - B. Liberi lac bibendi sunt.
 - C. Liberis lac bibendum est.
 - D. Liberis lac bibendis sunt.
- 3. *Tales Milesius scripsit: "totus mundus ex aqua ortus est."*
 - A. Tales Milesius scripsit totum mundum ex aqua oriri.
 - B. Tales Milesius scripsit totum mundum ex aqua ortus esse.
 - C. Tales Milesius scripsit totum mundum ex aqua ortum esse.
 - D. Tales Milesius scripsit totum mundum ex aqua orturum esse.

4. *Cum pons aedificatus esset, milites Rhenum transiverunt.*
 A. Ponte aedificato milites Rhenum transiverunt.
 B. Ponte aedificante milites Rhenum transiverunt.
 C. Ponte aedificantes milites Rhenum transiverunt.
 D. Ponte aedificati milites Rhenum transiverunt.
5. *Tu amplissimas fortunas habes.*
 A. Tibi amplissimas fortunas es.
 B. Tibi amplissimas fortunas est.
 C. Tui amplissimae fortunaes sunt.
 D. Tibi amplissimae fortunaes sunt.

Zadanie 5. (5 pkt)

Zdecyduj, czy definicje zamieszczonych poniżej słów są zgodne z prawdą (**Verum**), czy niezgodne (**Falsum**). W tabeli wpisz właściwą literę (V lub F).

Lp.	Słowo	Definicja	Odpowiedź
1.	personifikacja	uznanie człowieka za najwyższą wartość	
2.	urbanistyka	nauka o budowie, rozbudowie i planowaniu miasta	
3.	trywialny	smutny, przygnębiony, skłonny do depresji	
4.	profanacja	zbezczeszczenie przedmiotów kultu	
5.	regres	cofanie się w rozwoju	

Zadanie 6. (5 pkt)

W zadaniach (1–5) zakreśl poprawny przekład podanych powiedzeń, skrótów, zwrotów.

1. quod erat demonstrandum (q.e.d.)
 A. co było do udowodnienia
 B. podaj przykład
 C. po dokonanym czynie
 D. takie jest moje zdanie
2. pro publico bono
 A. dla dobra publicznego
 B. jednogłośnie
 C. publicznie
 D. w dobrej wierze
3. pleno titulo (P.T.)
 A. pełni szacunku
 B. poza tym
 C. szlachectwo zobowiązuje
 D. z zachowaniem należnych tytułów

4. A.D.
A. do akt
B. na zawsze
C. przed narodzeniem Chrystusa
D. roku Pańskiego
5. e.g.
A. bez ograniczeń
B. i tak dalej
C. na przykład
D. pod nieobecność

Zadanie 7. (5 pkt)

Spośród umieszczonych poniżej zdań w języku polskim wybierz te, które są tłumaczeniem łacińskich przysłów umieszczonych w tabeli. W kolumnie obok wpisz właściwy numer przekładu.

1. Dobro ludu najwyższym prawem.
2. Dziel i rządź.
3. Każdy początek jest trudny.
4. Kości zostały rzucone.
5. Lekarz leczy, natura uzdrawia.
6. Pieniądze nie śmierdzą.
7. Nie należy rozpaczać.
8. Przyzwyczajenie jest drugą naturą.
9. Więcej znaczy rozum niż siła.
10. Złe zioło szybko rośnie.

Łacińskie przysłowie	Polski przekład przysłowia
Alea iacta est.	
Consuetudo est altera natura.	
Divide et impera.	
Nil desperandum.	
Pecunia non olet.	

Część II – rozumienie oryginalnego tekstu łacińskiego (30 pkt)**Zadanie 8. (10 pkt)**

Przeczytaj podany tekst. Przy każdym z zamieszczonych poniżej zdań (1–5) zakreśl tę spośród możliwości jego dokończenia (A–D), która jest zgodna z treścią tekstu.

Hyginus, *Fabulae* XCVI (ACHILLES)

Thetis Nereis cum sciret Achillem filium suum, quem ex Peleo habebat, si ad Troiam expugnandam isset, periturum [esse], commendavit eum in insulam Scyron ad Lycomedem regem, quem ille inter virgines filias habitu femineo servabat nomine mutato; nam virgines Pyrrham nominarunt, quoniam capillis flavis fuit et Graece rufum „pyrrhon” dicitur.

Achivi autem cum rescissent ibi eum occultari, ad regem Lycomedem oratores miserunt, qui rogarent, ut eum adiutorium Danais mitteret. Rex cum negaret apud se esse, potestatem eis fecit, ut in regia quaererent.

Qui cum intellegere non possent, quis esset eorum, Ulixes in regio vestibulo munera feminea posuit, in quibus clipeum et hastam, et subito tubicinem iussit canere armorumque crepitum et clamorem fieri iussit. Achilles hostem arbitrans adesse vestem muliebrem dilaniavit atque clipeum et hastam arripuit. Ex hoc est cognitus suasque operas Argivis promisit et milites Myrmidones.

Objaśnienia

Thetis Nereis – Tetyda Nereida, boginka morska, matka Achillesa

Achilles – syn Peleusa i Tetydy, wódz Myrmidonów, jeden z głównych bohaterów *Iliady*

Peleus – mąż Tetydy, ojciec Achillesa

Troia – miasto w Troadzie, miejsce akcji *Iliady*

Scyros – wyspa na Morzu Egejskim

Lycomedes – król wyspy Skyros

pyrrhon – (gr.) – ognisty, rudy, rudowłosy

Achivi – Achajowie

Danai – Danaowie, mieszkańcy Argos, Grecy walczący pod Troją

Ulixes – Ulisses (Odys)

Argivi – Argiowowie (Grecy)

Myrmidones – Myrmidonowie, mityczny lud achajski, pod wodzą Achillesa wziął udział w oblężeniu Troi

Zdania 1–5

1. Jeśli Achilles weźmie udział w oblężeniu Troi, to
 - A. zostanie najslawniejszym wojownikiem.
 - B. zginie.
 - C. zdobędzie mnóstwo łupów.
 - D. przyniesie chlubę Peleusowi.

2. Achilles ukrywał się
 - A. wśród pasterzy.
 - B. wśród mówców.
 - C. wśród kobiet.
 - D. wśród Danaów.

3. Przewisko Achillesa pochodziło od
 - A. jego sposobu mówienia.
 - B. koloru włosów.
 - C. sposobu chodzenia.
 - D. rodzinnego miasta.

4. Likomedes wysłuchał prośby posłów achajskich i
 - A. wydał im Achillesa.
 - B. odesłał ich do Tetydy.
 - C. odmówił im wydania Achillesa.
 - D. pozwolił im przeszukać pałac.

5. Achilles złapał
 - A. ubranie.
 - B. wroga.
 - C. posła.
 - D. tarczę i włócznię.

Zadanie 9. (10 pkt)

Podane niżej informacje uszereguj według kolejności pojawiania się w podanym wyżej tekście.

Informacja	Kolejność informacji w tekście
Achilles myślał, że nadchodzą wrogowie.	
Achilles obiecał pomoc Grekom.	
Achilles został wysłany do Likomedesa.	
Grecy nie mogli znaleźć Achillesa.	
Lykomedes przyjął posłów.	

Zadanie 10. (10 pkt)

W zadaniach 1–5 podkreśl to znaczenie słowa, w którym wystąpiło ono w tekście.

1. habitus
 - A. wyraz
 - B. ekspresja
 - C. ubiór
 - D. właściwość

2. oratores
 - A. poseł
 - B. rzecznik
 - C. mówca
 - D. obrońca

3. canere
 - A. śpiewać
 - B. grać
 - C. opiewać
 - D. przepowiadać

4. quaerere
 - A. szukać
 - B. odczuwać brak
 - C. starać się
 - D. naradzać się

5. munera
 - A. zadania
 - B. obowiązki
 - C. igrzyska
 - D. wyroby

Część III – znajomość kultury antycznej (30 pkt)

Zadanie 11. (5 pkt)

W zadaniach 1–5 podkreśl poprawne objaśnienia podanych terminów.

1. Augur to
 - A. urzędnik państwowy.
 - B. przodownik chóru.
 - C. członek gwardii cesarskiej.
 - D. kapłan, wróżbita.

2. Bazylika to
 - A. hala kupiecko – sądownicza.
 - B. miejsce posiedzeń senatu.
 - C. pałac cesarski.
 - D. budowla poświęcona wszystkim bogom.

3. Atrium to
 - A. główna część świątyni.
 - B. główna część rynku.
 - C. główna część domu.
 - D. główna część teatru.

4. Proscenium to
A. miejsce dla chóru.
B. szatnie.
C. miejsce dla aktora.
D. miejsce dla widowni.
5. Cognomen to
A. imię właściwe.
B. imię rodu.
C. imię rodziny.
D. przydomek.

Zadanie 12. (10 pkt)

Uzupełnij tabelę, wybierając tytuły dzieł oraz nazwy gatunków literackich spośród podanych niżej propozycji.

Przedstawiciele literatury antycznej	Tytuły dzieł	Gatunki literackie
Wergiliusz		
Ajschylos		
Arystofanes		
Platon		
Horacy		

1. *Fedon*
2. *Ars poetica*
3. *Chmury*
4. *Katylinarki*
5. *Agamemnon*
6. *Georgiki*

- A. komedia
- B. dialog
- C. tragedia
- D. epos dydaktyczny
- E. list poetycki
- F. biografia

Zadanie 13. (5 pkt)

Przeczytaj poniższe fragmenty antycznych dzieł historycznych. Pod każdym z nich napisz, której postaci historycznej dotyczy.

1. Potem podbił stawiających mu opór Pizydów, ujarzmił Frygię i zajął miasto Gordion. Tutaj oglądał osławiony ów wóz z węzłem z dereniowego łyka i usłyszał związane z nim opowiadanie, które u Persów znalazło wiarę i które mówi, że przeznaczeniem tego, kto ten węzeł rozwiąże, jest – zostać panem świata. Otóż większość autorów twierdzi, że węzeł ów miał końce ślepe i powikłane ze sobą w najbardziej zawiłych splotach i że [...], nie mogąc go rozwiązać, rozciął go mieczem.

(Plutarch, *Żywoty sławnych mężów*)

2. Gdy spostrzegł, że ze wszystkich stron grożą mu wyciągnięte sztylety, zasłonił sobie twarz togą, jednocześnie przy pomocy lewej ręki owinął się fałdem togi aż poniżej goleni, aby przystojniej upaść, nawet dolną część ciała zdążył zakryć. Tak zakłuty został dwudziestoma trzema ciosami. Po pierwszym tylko jęk wydał, bez słowa. Niektórzy jednak podają, że w chwili, gdy Marek Brutus rzucał się na niego, miał te słowa powiedzieć po grecku: „I ty, dziecię?”.

(Swetoniusz, *Żywoty Cezarów*)

3. Zgodnie z wolą naszych przodków świątynia Janusa Kwiryna miała być zamykana na czas, gdy w całym imperium narodu rzymskiego, na lądzie i morzu, panował osiągnięty dzięki zwycięstwom pokój. Tradycja głosi, że od założenia miasta do moich narodzin stało się to tylko dwa razy, a za mego pryncypatu senat trzykrotnie zarządził zamknięcie świątyni.

(*Monumentum Ancyranum*)

4. Sformował trzy silne armie: jedną z nich posłał do Afryki, drugą ze swoim bratem Hazdrubalem zostawił w Hiszpanii, trzecią sam poprowadził do Italii. Przeszedł Pireneje i wszędzie w drodze walczył z tubylcami; nie zdarzyło się, żeby nie odniósł zwycięstwa. Kiedy doszedł do Alp, które oddzielają Italię od Galii i których nikt przed nim z wojskiem nie przebył (prócz jednego Heraklesa – Greka, od którego to wydarzenia góry te dzisiaj nazywają się Greckie), podbił usiłujące go zatrzymać w marszu plemiona alpejskie, otworzył przejścia, utorował drogi i sprawił, że gdzie przedtem z trudem czołgał się samotny człowiek bez broni, teraz iść mogły wyekwipowane słonie. Tamtędy więc przeprowadził wojska i wkroczył do Italii.

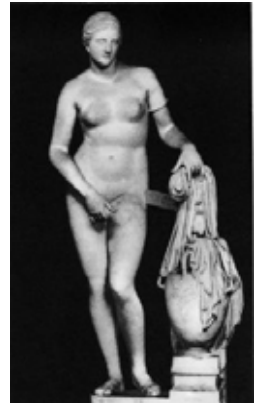
(Nepos, *Żywoty wybitnych mężów*)

5. Gdy wieść o wypadkach doszła do obozu, a król przerażony nowymi wydarzeniami jechał do Rzymu dla stłumienia rozruchów, zboczył Brutus z drogi – dowiedział się bowiem o jego przybyciu – by się z nim nie spotkać. W tym samym mniej więcej czasie, ale różnymi drogami przybył Brutus do Ardei, a król do Rzymu. Przed nim zamknięto bramy i ogłoszono mu banicję. Natomiast oswobodziciela miasta przyjął obóz z radością, wygnano stamtąd synów królewskich.

(Liwiusz, *Dzieje od założenia miasta Rzymu*)

Zadanie 14. (5 pkt)

Wpisz pod ilustracjami litery oznaczające nazwy starożytnych rzeźb, wybierając spośród niżej zaproponowanych.

1. 2. 3. 4. 5.

- A. Afrodyta z Knidos
- B. Apollo Belwederski
- C. Diadumenos
- D. Doryforos
- E. Nike z Samotraki
- F. Wenus z Milo

Zadanie 15. (5 pkt)

Uzupełnij poniższe teksty literackie odpowiednimi imionami i nazwami.

Z tomu: Próby teatralne

Teatrzyk *Zielona Gęś* ma zaszczyt przedstawić ze zgrozą sztukę wierszem i prozą pt. „Skutki gry (1)” [...]

Motto:

“[...] Grał on tak pięknie i zawzięcie na swoim instrumencie, że najdziksze zwierzęta słuchały go z przejęciem i natychmiast oswajały się, że tak powiem, automatycznie.”

K. I. Gałczyński, *Dziela*, Czytelnik 1958

Z tomu: Siedem podków

[...] Przeszedłem próbę zacieklą,
Przeszedłem ciemność i piekło,
Wszystko straciłem a żyję.
Tylko co nocy zgroza,
Jak szorstka pętla powroza,
Ściska mi szyję.

Nie pocieszaj mnie, stary, i nie mów mi więcej,
Że kiedy grałem, Tantal zapomniał o męce;
Że Syzyf przestał toczyć pod górę swą skałę,
Usiadł na niej i słuchał; (2) płakały. [...]

I powiem ci coś więcej. Nie zmienię mą sztuką
Nawet tego, że mnie tu (3) zatłuką,
Pijane dziewczki trackie dzidami przebiją
I poszarpią, i lirę mą rzucą do rzeki,
W głąb nicestwa, byś nie był własnością niczyją
I krążył tylko mitem po ziemi dalekiej,
Może straszyl a może pokazywał drogę,
Po której iść nie warto. Ja z niej zejść nie mogę. [...]

K. Wierzyński, *Wybór poezji*, BN, Kraków 1991

Z tomu: *Król mrówek*

Historia jest prosta i stara jak świat. Wielka Dama zakochuje się w młodym chłopcu, pochodzącym z niższych warstw społecznych. Wszystkie warianty tej delikatnej sytuacji opisuje wystarczająco literatura światowa. W tym przypadku mamy do czynienia z dodatkową komplikacją. Dama jest boginią księżycą, a przedmiotem jej uczuć – pasterz. Ta zawrotna dysproporcja kondycji społecznej nie wróży nic dobrego. Oto nadchodzi szybki joiński zmierzch: zmęczony całodzienną pracą (4) kładzie się na stoku góry Latmos i owinięty szczelnie zapachem tymianku i lawendy zapada w mocny sen. Wtedy (5) odbywająca swoją rutynową inspekcję nocnego sklepienia, dostrzega małą postać.

Z. Herbert, *Król mrówek*, Wydawnictwo a5, 2001